Ny evaluering fra UNESCO: Hvad skal vi vise?

Geopark Odsherred er igen evalueret som UNESCO Global Geopark. Svaret kommer først i 2027 – men besøget blev en god anledning til at se på Odsherred med friske øjne

Morgenmad på Solvognens Fundsted i Trundholm mose

Ud i landskabet. Tæt på stederne. Og ikke mindst tæt på de mennesker, der er med til at give geoparken liv. Sådan kan tankerne bag evalueringsprogrammet beskrives med få ord.

Midt maj havde Geopark Odsherred besøg af to internationale evaluatorer som led i den tilbagevendende evaluering af UNESCO Global Geoparks. Evalueringen finder sted hvert fjerde år og skal vise, om geoparken fortsat lever op til UNESCOs krav til de globale geoparker – men også hvordan Geopark Odsherred har udviklet sig siden sidste besøg.

Det endelige resultat af evalueringen forventes først i 2027.

Fire års udvikling

For formidlingschef i Geopark Odsherred, Jakob Walløe Hansen, er evalueringen meget mere end en eksamen, hvor det gælder om at få det rigtige stempel i bogen. Han har ansvaret for at sammensætte programmet, når Odsherred bliver evalueret, og rejser også selv ud som evaluator i andre geoparker i det internationale netværk.

- Evalueringerne er vigtige, fordi de giver UNESCO og geopark-netværket et samlet overblik over geoparkernes virke og dermed også mulighed for at bidrage til udviklingen af geoparkerne generelt, siger han og tilføjer:

- Processen giver os anledning til at skabe et overblik – det bliver en slags inventar-analyse: Hvad har vi gjort, hvad er kommet til, og hvordan har vi arbejdet videre med anbefalingerne fra sidste evaluering?

Og når fire års udvikling skal vises på få dage, opstår det svære spørgsmål: Hvad viser man egentlig frem, når UNESCO kommer på besøg?

Grundfjeld og broderi

Den første dag gik turen til Hunstrup Strand og geoparkens nye geosite med den seks ton tunge gnejsblok, der har rejst med isen fra det skandinaviske grundfjeld og nu – med en vinterfrossen fjord i ryggen – er skubbet et lille stykke længere. Et puf op på stranden, der har skabt et nyt sted at fortælle historien om de enorme kræfter, der formede Odsherred.

Senere samme formiddag blev geologi og landskab omsat til nål og tråd på Det Vilde Køkken. Her deltog evaluatorerne i workshoppen Geopark Odsherred i sting, hvor motiver fra Odsherreds natur, landskab, fødevarer og kulturhistorie blev broderet.

I Madkulturhuset i Anneberg Kulturpark blev evaluatorerne inviteret med i køkkenet til teambuilding omkring maden, inden dagen sluttede med fælles middag. Og det var helt bevidst.

"Vi prøver at gøre vores evalueringer nærværende, afslappede og rolige – og ikke særlig prætentiøse," siger Jakob Walløe Hansen og tilføjer: "Det skaber arbejdsro og fokus, og det er en form, vi tidligere har fået ros for af evaluatorerne."

På Møllebjerggård hos Lise og Nikolaj fik UNESCO-folkene lejlighed til at se unik melproduktion.

Nye steder

Noget af programmet var dog helt nyt. Andet har været med tidligere, når UNESCO har besøgt Odsherred. Evaluatorerne blev blandt andet præsenteret for planerne om et kommende Odsherred Museum, den nye lange vandrerute gennem Odsherred og nye projekter inden for natur, forskning og kystbeskyttelse.

De besøgte også Malergården, lokale fødevareproducenter, Vejrhøj Vingård og Grevinge Kirke, hvor et tværinstitutionelt samarbejde mellem geoparken og Odsherred Provsti var på programmet.

Og så var der Disbjerg. Det markante udsigtspunkt ved Skamlebæk har været en del af samtlige evalueringsbesøg – og også denne gang skulle evaluatorerne derop.

Fra højdedraget kan man aflæse noget af det, som er selve grundlaget for Geopark Odsherred: istidslandskabet og de store landskabsformer, der fortæller om isens bevægelser og stadig præger livet i Odsherred i dag.

Morgenmad i mosen

En tidlig morgen gik turen til Trundholm Mose. Her blev der serveret morgenmad over bål ved Solvognens Fundsted, mens evaluatorerne blev præsenteret for udviklingen af stedet og for de mange fortællinger, der mødes netop her.

For Solvognens Fundsted handler ikke længere kun om det berømte bronzealderfund. Geologi, arkæologi, natur og landskab mødes på stedet, og siden sidste UNESCO-evaluering er der blandt andet kommet en stor shelterplads til. Samtidig arbejdes der videre med planerne for at udvikle formidlingen og ankomsten til området.

Senere fortsatte turen blandt andet til Korevle, hvor evaluatorerne hørte om naturprojektet Sejerø Seascape, og til Højby Skole, hvor frokosten blev spist sammen med eleverne. Skolens arbejde med sund mad og lokale råvarer blev præsenteret.

På få timer og dage under evalueringsbesøget bevægede fortællingen sig dermed fra bronzealder og geologi til naturgenopretning, børn, fødevarer og fremtidens Odsherred.

Og netop den sammenhæng er central.

Ikke kun geologi

For selv om det særlige istidslandskab er årsagen til, at Odsherred kan kalde sig UNESCO Global Geopark, handler en geopark ikke kun om geologi.

Den handler også om, hvordan landskabet gennem årtusinder har sat rammerne for menneskers liv – og hvordan natur, kulturhistorie, kunst, fødevarer, erhverv, uddannelse og lokale fællesskaber fortsat udvikler sig i samspil med det.

Ifølge Jakob Walløe Hansen er Geopark Odsherred efterhånden nået til et sted, hvor geoparken har fået en tydelig rolle i området.

"Vores geopark er efterhånden ret konsolideret, og vi er blevet en faktor i området, som man ikke rigtig kan komme uden om. Og det er godt, for det er netop det, geoparken skal: være den samlende kulturbærer i Odsherred – og derigennem være med til at skabe en unik karakter og identitet, der kan udvikle området over de næste årtier, måske generationer."

Det er store ord. Men måske var det netop dét, de fire evalueringsdage skulle vise i praksis.

Ikke én attraktion eller ét spektakulært landskab, men forbindelserne mellem stederne og de mennesker, der arbejder, bor og skaber i dem.

Som nævnt forventer Geopark Odsherred det endelige svar fra UNESCO næste år. Indtil da står evalueringen også tilbage som noget andet: en anledning til at gøre status over fire års udvikling – og til for en stund at betragte Odsherred med gæstens, men også borgerens og landliggerens blik.

HN og JWH